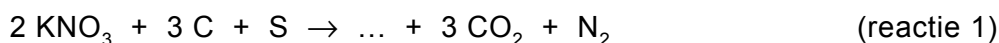

De chemie van vuurwerk zit in de sas

- 1 Vuurwerk bestaat vaak uit een papieren koker, met daarin een mengsel van
2 stoffen dat explosief is en/of zeer snel kan verbranden. Dit mengsel wordt de
3 sas genoemd.
4 Buskruit is de belangrijkste sas in veel soorten vuurwerk. Het is een mengsel
5 van zwavel, koolstof en kaliumnitraat. Een buskruitexplosie verloopt via een
6 aantal reacties. Hierbij ontstaan onder andere de gassen CO, CO₂ en SO₂,
7 terwijl bovendien de vaste stoffen K₂CO₃, K₂SO₄ en K₂S ontstaan.

Van één van de reacties die bij een buskruitexplosie plaatsvinden, is hieronder de vergelijking gedeeltelijk gegeven.

- 1p 15 Door het invullen van de formule van één stof ontstaat een kloppende vergelijking van reactie 1. Welke van de formules K₂CO₃, K₂S en K₂SO₄ moet ingevuld worden?
- A K₂CO₃
  - B K₂S
  - C K₂SO₄
- 3p 16 Bereken hoeveel gram C nodig is om 100 gram KNO₃ volledig om te zetten volgens reactie 1.
- 1p 17 Reactie 1 is een 'inwendige' verbranding: de zuurstof wordt geleverd door een stof in het buskruit. Daarom staat O₂ niet als beginstof in de vergelijking. → Wat is de naam van deze zuurstofleverende stof in het buskruit?
- 1p 18 Na een buskruitexplosie kun je rook zien. Welke stof, die bij een buskruitexplosie vrijkomt (regels 6 en 7), is de vaste stof in de rook?
- A CO
  - B CO₂
  - C SO₂
  - D K₂SO₄

Aan de meeste soorten vuurwerk worden kleurmiddelen toegevoegd in de vorm van zouten. CaSO₄ maakt de vonken van het vuurwerk roodoranje, Na₂SO₄ maakt de vonken geel.

- 2p 19 Veroorzaakt het metaalion of het SO₄²⁻ ion de kleuring van het vuurwerk? Licht je antwoord toe.

Een grote vuurwerkbrand in een vuurwerkmagazijn is moeilijk te bestrijden. Normaal gesproken kan een brand gestopt worden door één van de brandvoorwaarden weg te nemen.

- 2p **20** Noem een brandvoorwaarde en geef aan waarom deze moeilijk is weg te nemen bij een grote vuurwerkbrand.